
ENTREVISTA A DANIELLE CORBIN I PIERRE CORBIN, DIRECTORS DEL DIPLOMA EUROPEU DE LEXICOGRAFIA*

Danielle Corbin i Pierre Corbin, professors de lingüística de la Universitat de Lille III i responsables del Diplôme Européen de Lexicographie que s'imparteix a la Universitat de Lille III des de 1991, són especialistes en lexicologia i lexicografia respectivament, membres de l'equip SILEX del CNRS a la Universitat de Lille i de l'equip de redacció de la revista *Lexique*. Danielle Corbin és autora de múltiples treballs sobre lexicologia teòrica i descriptiva; entre la seva àmplia producció destaca el llibre en dos volums *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique* (Tubinga 1987). Pierre Corbin ha publicat nombrosos treballs de meta-lexicografia, centrats sobretot en la descripció del panorama lexicogràfic francès.

P. En la primera part d'aquesta entrevista voldríem plantejar qüestions generals sobre la lexicografia. Començarem per la seva realitat. Dieu literalment en el tríptic de presentació del Diploma Europeu en Lexicografia (DEL) que «no existeix actualment a Europa cap formació específica de lexicògraf, com tampoc no existeix a França cap formació específicament lexicològica en les professions relacionades amb les indústries del llenguatge». Per què creieu que es produeix aquesta situació?

PC. Crec que aquesta formulació és exacta. Pel que fa a França, nosaltres no coneixem cap altra formació universitària en aquest domini que la que s'ofereix a Lille.

(*) Entrevista enregistrada el febrer de 1993. Versió revisada i actualitzada el novembre de 1993.

Pel que fa a Europa, els col·legues estrangers amb qui hem treballat en el DEL comparteixen la nostra opinió.

DC. Quant a les raons d'aquesta situació, no sé de quina naturalesa són pel que fa a Europa. Ara bé, en el cas de França, es pot deure al fet que el lèxic està relativament oblidat a la Universitat: és una matèria poc ensenyada. Cert que hi va haver un lexicòleg molt important, Darmesteter, a finals del segle passat i, que, més recentment, després dels anys seixanta, hi ha hagut estudis del lèxic des d'un punt de vista polític, lligats a l'anàlisi del discurs. Però l'anàlisi pròpiament lingüística del lèxic encara ara no està gaire desenvolupada a França. Vam fer, fa algun temps, una revisió sobre l'estat de la recerca en lexicologia a les universitats franceses, i vam constatar que només existeixen dos centres veritablement orientats a l'estudi del lèxic, París XIII i Lille III.

P. Però, per contra, hi ha una llarga tradició en lexicografia francesa que indueix a pensar que la lexicografia ha estat des de sempre una matèria d'estudi.

PC. Hi ha hagut una desconexió entre lexicògrafs i universitaris que només molt recentment s'ha començat a superar. Per demostrar-ho, podem prendre com a referència dos textos de Josette Rey-Debove. L'un de 1971, que pertany a la introducció del seu llibre *Etude linguistique et sémiotique des dictionnaires français contemporains*,¹ diu que, fins als anys seixanta, «aucun dialogue n'a [...] pu s'établir entre linguistes et lexicographes»,² i això porta Josette Rey-Debove a caracteritzar, amb una mica de malícia, el «savoir-faire» paradoxal del lexicògraf, que, tot i ser un «mediocre encyclopédiste et médiocre linguiste», sabrà fer una cosa que ni un lingüista ni un especialista d'una disciplina no sabran fer: redactar articles de diccionari.³ Però el 1991, en el treball anomenat «La lexicographie moderne» que acaba de presentar al col·loqui de Louvain-la-Neuve sobre l'estat actual dels estudis lexicals,⁴ remarca l'apropament dels punts de vista i el diàleg que s'ha instaurat entre la lexicologia, que «bénéficie des travaux lexicographiques», i la lexicografia, que «tient compte des recherches des lexicologues». ⁵ Per tant, no sembla tampoc que hi hagi hagut una llarga tradició d'interès per la lexicografia per part de la Universitat; actualment, el nombre de persones i d'institucions interessades pel tema és encara relativament limitat; i, a més, l'ensenyament de la lexicografia ocupa sempre un lloc ínfim en els cursos universitaris francesos. La formació en l'ofici de lexicògraf, si és que existeix, es fa empíricament a les editorials de diccionaris. Recordem que, amb un segle de distància, Émile Littré, que havia fet estudis de medicina, i Paul Robert, que era advocat, van ser dues figures de lexicògraf destacades sense cap preparació específica. D'aleshores ençà, creus que han canviat substancialment les coses?

(1) L'Haia/París, Mouton.

(2) Pàg. 14.

(3) Pàg. 43.

(4) *Travaux de linguistique* 23, «Où en sont les études sur lexicologie? Bilan et perspectives» (André Goosse, Jean-René Klein & Jean-Marie Pierret (eds)), pàgs. 145-159.

(5) Pàg. 146.

DC. Cal afegir, que quan es va posar en marxa el *Trésor de la langue française*, als anys seixanta, es va procedir a un recrutament de redactors per mitjà de petits anuncis a la premsa, perquè no hi havia altres sistemes, i aquest procediment, que no és pas aïllat, és encara actual per una o altra editorial.

P. Voleu dir que aquest canvi d'actitud que reflecteix Rey-Debove no respon a l'acostament que hi ha avui dia entre la Lingüística Teòrica i la Lingüística Aplicada; i, doncs, la lexicografia com una matèria de Lingüística Aplicada.

DC. Tinc la impressió que el que s'entén a França per Lingüística Aplicada és essencialment la lingüística aplicada a la pedagogia, a l'ensenyament de la llengua materna o de les llengües estrangeres.

P. Així doncs podem dir que la lexicografia no es concep com una matèria de Lingüística Aplicada?

DC. No, a França no.

PC. Per completar aquesta resposta, es pot dir que constitueix una excepció el volum d'«Hommage à Bernard Quemada» titulat «Dictionnaire et dictionnaires» que ha estat publicat a la revista *Études de linguistique appliquée*⁶ que ell mateix va fundar. Es pot també fer referència a la producció per part del CREDIF⁷ de diccionaris contextuals,⁸ on el projecte ha estat inscrit explícitament en la perspectiva de l'ensenyament del francès com a llengua estrangera.⁹ Però aquests exemples particulars no semblen invalidar la nostra afirmació: són excepcions que confirmen la regla. Si s'analitza els *Études de linguistique appliquée*, es constata que aquesta revista, amb trenta anys d'existència, només ha publicat un petit nombre d'articles sobre lexicografia, i un sol monogràfic dedicat a la utilització dels diccionaris per part dels usuaris.¹⁰

P. Un altre aspecte. On pensem que s'ha de formar un lexicògraf? A la Universitat? Fora de la Universitat? De manera combinada?

DC. Si hem decidit d'oferir el DEL a Lille III, és perquè pensem que la Universitat pot contribuir a la formació dels lexicògrafs. Creiem que aquests han de ser abans que tot uns bons lingüistes. Cal doncs formar-los en lingüística, i això és el que es fa a la Universitat i no a les editorials.

(6) Número 85-86 (Robert Galisson (ed.)), 1992.

(7) Centre de Recerca i d'Estudi per la Difusió del Francès (Ecole Normale Supérieure de Fontenay/Saint-Cloud).

(8) *Dictionnaire contextuel de français pour la géologie*, Paris, CREDIF/Didier, 1976; *Dictionnaire contextuel de français politique*, microfiches incloses a J. L. Descamps, et al. (eds.), *Sémantique et concordances*, Paris, Publications de l'INALF/Klincksieck, 1992.

(9) *Sémantique et concordances*, pàgs. 1-2.

(10) Número 49. «Image et usage du dictionnaire» (Robert Galisson (ed.)), 1983.

P. Suposo que tu penses el mateix...

PC. Cada any, el primer curs del DEL està dedicat a una reflexió de si és legítim o no que els universitaris, no exercint l'ofici de lexicògrafs, preparin estudiants en aquest tema. Ara bé, si examinem el que diuen els lexicògrafs, ja que alguns són també metalexicògrafs, constatem que les seves opinions estan dividides pel que fa a aquesta qüestió. L'americà Sydney Landau, per exemple, nega tota pertinença de la lingüística en la formació de lexicògrafs. A *Dictionnaires. The Art and Craft of Lexicography*,¹¹ escriu que no només no és útil que els lexicògrafs siguin lingüistes, sinó que l'experiència demostra que val més que no ho siguin.¹² Inversament, des de l'any 1983, el lexicògraf britànic John Sinclair es pronuncia per l'ensenyament de la lexicografia a la Universitat i proposa un programa en el qual la lingüística, general i computacional, tingui un lloc rellevant.¹³ L'any 1986 va aparèixer un volum dedicat a la formació dels lexicògrafs a occident,¹⁴ en un article del qual Alain Rey,¹⁵ després de relatar fets d'experiència semblant als mencionats per Landau,¹⁶ proposa un disseny molt obert de lexicògraf ideal, que concentra a la vegada competències lingüístiques, amplis coneixements enciclopèdics, especialment en ciències humanes, i sabers pràctics en el domini dels oficis del llibre.¹⁷ Però, en aquest text, Rey, pel que fa a l'aptitud de la Universitat per formar lexicògrafs, mostra reserves que mereixen ser considerades: la Universitat —diu— seria més apta per formar investigadors en metalexicografia que no pas per formar pràctics de la lexicografia.¹⁸ És cert que la Universitat literària, que és tradicionalment el lloc del comentari del discurs segon on es glossa i s'analitza les produccions discursives existents, no té per vocació produir discursos primers. Conseqüentment, Rey postula una formació de lexicògrafs que es faria dintre d'equips lexicogràfics ja constituïts, i subratlla immediatament el caràcter idealista d'aquesta proposició ja que cap equip privat o públic no sembla pas disposat a invertir ni energies ni diners en un projecte d'aquesta mena.¹⁹ Quan nosaltres vam introduir el DEL a Lille III, vam prendre'ns molt seriosament l'opinió de Rey. Pensem, però, que és possible de fer-hi dues rèpliques, una de pràctica i una altra de teòrica. En la concepció del DEL, ens hem esforçat per modificar les maneres de procedir i d'orientar el nostre ensenyament i el control dels estudiants, no pas, estrictament parlant, cap a l'autèntica pràctica lexicogràfica, ja que no podem reproduir les condicions reals d'una editorial de diccionaris, però sí cap a una simulació de diferents fases del treball dels lexicògrafs: documentació lèxica, estructuració de nomenclatures, redacció d'articles. Després de dos anys d'experiència, podem dir sense exagerar que som capaços de tenir sobre el lèxic un discurs alternatiu al discurs tradicional de la Universitat, i assumir el risc de l'aplicació. Així doncs, i desenvolupo la part teòrica de la meua resposta sobre les reserves de Rey, no concebem la metalexicografia universitària com una activitat separada de la lexicografia, sinó com una altra manera de fer lexicografia no sotmesa als condicionaments temporals i financers, que dóna al lexicògraf una imatge dels seus productes que el treball diari

(11) 2a ed. Cambridge/Nova York/Port Chester/Melbourne/Sydney. Cambridge University Press, 1989.

(12) Pàg. 236.

(13) «Lexicography as an academic subject». A: R. R. K. Hartmann (ed.) *LEXeter'83 Proceedings. Papers from the International Conference on Lexicography at Exeter. 9-12 September 1983*. Lexicographica Series Maior I, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1984, pàgs. 3-12.

(14) Robert Ilson (ed.) *Lexicography. An emerging international profession*. The Fulbright Papers, vol. 1. Manchester/Dover (New Hampshire), Manchester University Press.

(15) «Training lexicographers: some problems», pàgs. 93-100.

(16) Pàg. 95.

(17) Pàgs. 97-99.

(18) Pàg. 99.

(19) Pàgs. 99.

no els permet donar, i que en el millor dels casos pot entrar en interacció dialèctica amb la producció de diccionaris. D'altra banda, és necessari entendre que la metalexiconografia és una activitat a la qual es lliura, empíricament, tot lexicògraf quan utilitza altres diccionaris per elaborar-ne un de nou, o quan treballa en la revisió d'un diccionari: en tots dos casos, sotmet a la crítica, per esmenar-los, els textos lexicogràfics existents. I així, sempre hi ha, encara que sigui inconscientment, sense teorització ni sistematització, un component metalexiconogràfic en l'activitat lexicogràfica, almenys quan aquesta s'inscriu en una tradició. Per tant, el comentari de diccionaris no constitueix en si una formació per a l'ofici de lexicògraf, ara bé no és tampoc una activitat absolutament separada ni antagònica de la pràctica lexicogràfica.

P. És interessant aquest punt de vista... La metalexiconografia concebuda com una activitat pròpiament lexicogràfica...

Per acabar aquest tema, quina relació creieu que hi hauria d'haver entre els centres de formació i els centres d'ocupació? Bé, en una situació òptima.

DC. Si les universitats fossin reconegudes com a centres de formació de lexicògrafs, seria necessari que les editorials, quan recrutessin personal, agafessin els millors estudiants formats a les universitats. A més, la complementarietat entre la formació i l'ocupació hauria de poder materialitzar-se en la intervenció a la Universitat de professionals de l'empresa, que poguessin transmetre als estudiants la seva experiència com a pràctics.

P. Això no es fa?

DC. No, més aviat poc. Els lexicògrafs amb una experiència professional rica i, alhora, amb una perspectiva general suficient sobre la seva pràctica no són gaire freqüents, i estan massa ocupats per poder intervenir tantes vegades com caldria en una formació universitària.

PC. Actualment, a la pràctica, la relació que s'estableix entre la Universitat i els centres d'activitat lexicogràfica es concreta essencialment en les estades que els estudiants del DEL fan en alguns d'aquests centres. Aquestes estades són indispensables, perquè la Universitat només pot, en el millor dels casos, simular la pràctica lexicogràfica. Però no pot donar als aprenents de lexicògraf la competència lexicogràfica, l'experiència de les rutines professionals, ni la dels ritmes de treball (de vegades molt intensos), ni la de les decisions de redacció que s'han de prendre en un temps limitat, a costa sovint d'una certa insatisfacció intel·lectual, que cal assumir de totes a totes.

Passar-te moltes setmanes analitzant un mot perquè és particularment interessant, significatiu o difícil de tractar, és un luxe universitari que no es pot permetre qui està treballant en una activitat lexicogràfica sotmesa a les lleis del mercat. Les estades serveixen per aprendre tot això. Ara bé, la contrapartida a les condicions pràctiques de l'activitat lexicogràfica és que limita en certa manera el desenvolupament intrínsec. Els lexicògrafs professionals poden fer evolucionar els diccionaris servint-se de moltes astúcies tipogràfiques i semiòtiques que coneixen bé; però aquest desenvolupament té uns límits que només es poden depassar amb la col·laboració dels lingüistes.

Pel que fa a les innovacions més de punta que podria conèixer la lexicografia, espero més poc de les editorials que de la recerca lingüística: és per aquest motiu que cal que els futurs lexicògrafs estiguin sòlidament formats a la Universitat.

P. Bé, passem ara a la segona part del qüestionari, que fa referència a l'activitat lexicogràfica a França. Creieu que els diccionaris que hi ha publicats omplen les necessitats dels usuaris francesos? Quins buits constateu?

PC. Jo no conec directament les necessitats dels usuaris. Només puc mencionar les paraules dels lexicògrafs recolzades en els estudis de mercat efectuats per projectes lexicogràfics concrets. Segons aquestes opinions, la verificació ortogràfica és un dels factors més importants que fa utilitzar els diccionaris. La consulta del diccionari per qüestions de semàntica, sovint limitada a finalitats concretes lligades a les activitats escolars o a jocs de llenguatge dels mitjans de comunicació, sembla ser mínima. Els més pessimistes diuen que els components menys utilitaris dels articles (etimologies, citacions...) donen més satisfacció als lexicògrafs que no pas profit als usuaris, però que els editors troben arguments publicitaris per incloure aquest tipus de dades en un mercat amb un grau de competició fort: cap diccionari no pot oferir menys informació que els de la competència, independentment de l'ús que els usuaris facin d'aquesta informació. L'exemple de la transcripció de la pronunciació en l'Alfabet Fonètic Internacional és potser un dels punts més significatius: apareix només des de fa trenta anys en el mercat monolingüe francès, concretament en el *Dictionnaire du français contemporain*²⁰ o també en el *Petit Robert*,²¹ i a partir d'aquí sembla que hagi esdevingut un constituent obligatori de tot diccionari que tingui un cert prestigi, encara que és sens dubte evident que es tracta d'una dada poc útil per a la majoria dels usuaris. Com en altres sectors del consum, hi hauria també, particularment sota la influència de la publicitat, un desajustament entre d'una banda allò que els compradors de diccionaris imaginem sobre les garanties de seriositat i científicitat d'un diccionari, i d'altra banda les seves pràctiques de consulta, que variarien poc i restarien centrades en l'ortografia dels mots o en la recerca del seu sentit des d'una perspectiva més aviat referencial i enciclopèdica que no pas lingüística.

(20) París, Librairie Larousse, 1966.

(21) París, Société du Nouveau Littré, 1967.

P. Aquesta actitud, reflecteix una crisi lexicogràfica a França? És a dir, significa que la lexicografia francesa està avui dia més preocupada per la comercialització que pels aspectes pròpiament científics?

PC. Pel funcionament actual de les edicions privades, no veig res que m'inciti a pensar el contrari.

P. I com expliquen que darrere cada editorial de diccionaris hi hagi un lingüista de prestigi?

PC. No pas en general.

P. Com que no? Penso en Alain Rey als diccionaris Robert o en Jean Dubois a l'editorial Larousse.

PC. Cert. Però Jean Dubois ja no és a Larousse des de fa anys. I a més, en aquestes editorials la col·laboració és més anònima, i Hachette, després de la seva tornada a la producció de diccionaris monolingües als anys vuitanta, no disposa de lexicògrafs destacats.

P. Així, doncs, la situació ha canviat.

PC. La situació comercial ha canviat. La pràctica editorial privada està regida avui dia per la lluita que lliuren els dos grans grups editorials francesos, Hachette i el grup de La Cité, per controlar una part del mercat. Una conseqüència observable és allò que els professionals anomenen «la rendibilització multifuncional de les obres», és a dir la multiplicació d'un diccionari font en un nombre indefinit de productes variants, més o menys identificables com a tals.

P. Creieu que el nom d'un lexicògraf prestigiós al darrere d'una obra no fa vendre més exemplars?

Els lexicògrafs que tu has esmentat –Jean Dubois, Alain Rey, als quals podríem afegir Josette Rey-Debove– no són comercialment prestigiosos, com ho són Littré, Larousse o Robert, que donen el seu nom al diccionari que van fer. Els lexicògrafs de què nosaltres parlem són reconeguts en la professió i també a la Universitat, perquè

són alhora metalexícògrafs que reflexionen sobre la seva pràctica i, en alguns casos, són lingüistes. Però no són, malgrat tot, coneguts pel gran públic. Potser les prestacions mediàtiques d'alguns d'ells podrien contribuir a modificar aquesta situació.²²

DC. Per retornar a l'estat actual de l'edició lexicogràfica francesa, voldria remarcar un punt del qual encara no hem parlat: la feblesa de la nostra producció de diccionaris bilingües, cosa que connecta sens dubte amb el fet que França no és un país molt potent en l'aprenentatge de llengües estrangeres.

P. Parleu una mica més de les raons d'aquesta situació.

DC. Potser hagi estat la vella idea de la universalitat de la llengua francesa que ha pesat en el procés de desenvolupament de l'ensenyament de les llengües a França: això no és més que una hipòtesi que s'hauria de verificar. El que és segur és que l'ensenyament de llengües estrangeres a les escoles franceses no és satisfactori. D'un ensenyament lligat només a l'escrit en detriment de la pràctica oral, com es feia tradicionalment, s'ha passat a un ensenyament lligat a l'oral en detriment de la pràctica escrita, sense que potser hi hagi hagut un benefici significatiu per a la pràctica oral, perquè els horaris són massa reduïts i les classes massa nombroses. No sé exactament com aquest fet connecta amb la situació editorial, però podem constatar que els editors francesos produeixen pocs diccionaris bilingües i sovint col·laboren amb editors estrangers.

P. I no creus que la nova situació europea ha fet canviar aquesta actitud?

DC. M'agradaria molt que l'hagués fet canviar, però dubto que ho hagi fet.

PC. El que diuen alguns especialistes és que per desenvolupar una lexicografia bilingüe rica cal o bé disposar d'un poder comercial suficient per oferir als diccionaris un mercat ampli –i aquí dominen els països de llengua anglesa–, o bé ser un país on la vitalitat comercial està lligada a l'aprenentatge de llengües –podem pensar aquí en països petits en relació al nombre dels seus parlants nadius, com els Països Baixos o Dinamarca, per exemple. França no pertany a cap d'aquests dos grups: el pes internacional del francès, que no és el de l'anglès, no permet desenvolupar una lexicografia bilingüe d'una importància similar i, almenys fins fa poc, l'economia de França no ha hagut de recolzar-se essencialment en el plurilingüisme dels seus habitants.

(22) Els nous diccionaris ara poden fer la funció d'una promoció mediàtica comparable a la que acompanya l'aparició d'altres funcions culturals (novel·les, pel·lícules, discos), que es projecte sobre l'escena de determinats lexicògrafs, per exemple Alain Rey i Josette Rey-Debove. Per altra banda, des de la tardor de 1993, Alain Rey fa, de dilluns a divendres, a les set menys cinc, una crònica etimològica a la ràdio France-Inter.

P. Passem ara al Diploma Europeu en Lexicografia. Com va néixer la idea de posar en marxa aquest diploma?

DC. Els nostres records sobre aquest punt són una mica vagues. La idea devia néixer en el curs de les converses que vam mantenir el 1987 amb Franz Josef Hausmann i el 1988 amb Reinhart Hartmann. Pensàvem des de feia temps en una formació francesa d'alt nivell en lexicografia, però mai no l'havíem concretat, i va ser Hartmann qui va donar l'empenta decisiva per a la creació del DEL.

P. Quins tipus d'estudiants rebeu? De quins orígens? Amb quina formació?

DC. Hi ha tres tipus d'estudiants. Aquells que busquen en el DEL una formació complementària en lexicologia (per exemple, perquè preparen una tesi en aquest domini) i que no volen pas orientar-se professionalment cap a la lexicografia. Hi ha també estudiants francesos, relativament poc nombrosos, que voldrien esdevenir lexicògrafs. En definitiva, els més nombrosos són els estudiants estrangers, no només europeus, els quals pensen trobar en el DEL una formació útil per al seu futur professional al seu país, i que tenen sovint projectes lexicogràfics concrets pel que fa a la seva llengua materna.

P. De quins països són els estudiants estrangers que segueixen el diploma?

DC. D'una banda, dels països francòfons (Magreb, Àfrica Negra, Quebec), i de l'altra, dels països de l'Europa comunitària (Alemanya, Grècia) o oriental (Rússia, Polònia).

P. Quants anys passen a Lille els estudiants estrangers?

PC. Això depèn: alguns s'hi passen dos anys, d'altres, només un any.

P. Com està organitzat el diploma?

DC. Els estudis es distribueixen en dos anys, però l'organització dels cursos permet que els estudiants segueixin tots els cursos en un sol any i que convalidin el segon curs d'una manera diferida, cosa que és particularment còmoda per als estudiants estrangers que no poden finançar-se una estada de dos anys a França.

P. Així, doncs, cada any comença una nova edició?

DC. Sí. Cada any consta actualment de cinc mòduls, ja que la durada de l'ensenyament varia en funció dels continguts. El conjunt dels dos anys correspon a unes dues-centes hores de curs, amb alguns ajustaments específics cada any.

PC. El primer any consta d'un mòdul d'iniciació a la història dels diccionaris francesos i al seu mercat actual, que pretén donar als estudiants informació sobre les fonts documentals. Tres altres mòduls estan orientats a la matèria pròpiament lexicogràfica: el primer sobre l'estructura del diccionari, el segon sobre l'estructuració del significat, i el tercer sobre la variació lèxica. Un darrer mòdul proposa una iniciació a la lexicografia computacional. El segon any, aquesta iniciació s'aprofundeix en un primer mòdul específic de lexicografia computacional, un segon mòdul sobre la tipologia dels diccionaris, i un tercer mòdul, anomenat «lexicografia i lingüística», que es refereix a les classes lexicals, que suposen per als especialistes el nucli de les qüestions més problemàtiques: auxiliars, determinants, pronoms, preposicions, conjuncions, connectors, morfemes no autònoms. En aquest mòdul, el programa es distribueix al llarg d'un cicle de dos anys amb la finalitat que els mateixos estudiants puguin seguir-lo dos anys seguits abordant qüestions diferents. Els dos darrers mòduls són iniciacions a la terminologia i a la lexicografia bilingüe.

P. Podeu cobrir la docència del diploma amb els professors de la Universitat de Lille?

DC. Actualment, els professors de Lille III es fan càrrec de sis mòduls sobre deu; però per als mòduls de lexicografia computacional, de terminologia i de lexicografia bilingüe, hem recorregut a professors estrangers, provinents d'altres països de la Comunitat Europea (Alemanya, Bèlgica, Espanya, Gran Bretanya): així, el diploma és europeu també pel que fa al reclutament dels professors. D'altra banda, la majoria d'aquests col·laboradors són membres del grup de recerca SILEX.

P. Què és la unitat SILEX?

DC. És un equip de recerca associat al CNRS i localitzat a la Universitat de Lille III, que s'ocupa del lèxic. Sens dubte, és l'únic equip francès reconegut oficialment que estudia aquest domini. Agrupa professors de lingüística francesa i anglesa de la Universitat de Lille III i investigadors que pertanyen a altres universitats franceses i europees.

P. Què significa per a un professor ser membre de SILEX?

DC. Significa que inscriu els seus treballs de recerca dins del programa de SILEX, que comporta tres eixos. El primer eix, anomenat «Morfologia derivacional», tracta de la formació dels mots. Té com a objectius l'elaboració conjunta d'una gramàtica i d'un diccionari de mots derivatius, aquest treball és en curs de realització pel que fa al francès, i s'està començant a fer, dins del mateix marc teòric, per al portuguès i el grec. En el segon eix, que s'anomena «Semàntica lèxica, semàntica gramatical i referència», actualment s'està investigant sobre la sintaxi i la semàntica de les preposicions. El tercer eix, que s'anomena «Metalexicografia i lexicografia teòrica», articula les dues orientacions anteriors amb els projectes de diccionaris.

P. I no hi ha formació pràctica al diploma?

DC. Sí, com ja hem dit la formació comporta una estada de dos mesos com a mínim en un centre d'activitat lexicogràfica, públic o privat. A més, els estudiants han de presentar una memòria de recerca sobre lexicologia i/o lexicografia.

P. Qui busca el lloc de pràctiques de l'estudiant?

DC. És l'estudiant mateix qui ha de trobar el seu centre de pràctiques, la Universitat s'encarrega només dels aspectes administratius i jurídics.

P. I són ben acceptats?

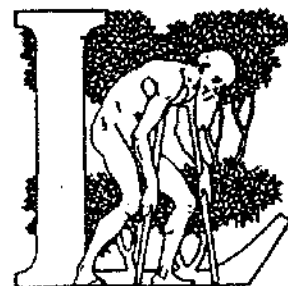
PC. En general, sí.

P. Feu un seguiment de les pràctiques?

DC. Als nostres estudiants no els demanem que presentin cap memòria de pràctiques; però, en canvi, els fem fer un informe oral no formal, i demanem als centres que els han acollit que els facin un certificat de pràctiques i que ens donin una qualificació general de cada estudiant.

P. Què ha de fer un estudiant estranger si vol seguir el diploma?

DC. Cal que ens escrigui personalment abans del mes de maig, abans de la represa del curs, demanant ser admès i adjuntant a la carta un *curriculum vitae* on s'indiqui els estudis universitaris que ha realitzat, l'experiència que té en lingüística i en lexicografia, les seves activitats professionals, etc., cosa que ens permet avaluar millor la seva aptitud per seguir la formació. Pel que fa a la inscripció administrativa, ha d'adreçar-se al responsable del Departament de tercer cicle del Servei d'escolaritat de Lille III. La inscripció al DEL requereix les mateixes condicions que l'acceptació al DEA: cal d'entrada una llicenciatura o un equivalent, i la inscripció es fa després de la revisió del dossier de cada candidat.

P. Es pot seguir una primera part del diploma en lexicografia a Lille i la segona a una altra Universitat europea que també ofereixi el diploma (Exeter o Amsterdam)?

DC. En un principi, sí. Però això encara no ha passat, i sembla bastant difícil que passi a la pràctica, sobretot per qüestions de llengua.

P. Cal que els estudiants procedeixin de les universitats que formen part de l'acord del diploma?

DC. Si es volen beneficiar d'una beca Erasmus, obligatòriament. Si no, l'accés és obert a tots els estudiants estrangers sense cap distinció. Per a l'any 1993-1994, el finançament europeu s'ha suspès perquè no hi hagut canvis durant els dos últims anys. Ara bé, hem demanat un nou ajut a la Comunitat Europea, allargant el consorci inicial (França, Gran Bretanya, Països Baixos, Bèlgica) a d'altres països (Dinamarca, Espanya, Grècia), i diferenciant dos tipus de centres: els centres principals, que són capaços d'oferir tota la formació, entre els quals hi haurà Barcelona; i els centres associats que només poden oferir una part de la formació. Hem previst que el finançament Erasmus serveixi principalment per als estudiants provinents dels centres associats.

M. TERESA CABRÉ CASTELLVÍ
Lille, febrer 1993